

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista sekä alueiden kehittämisen ja rakennerrahastohankkeiden rahoittamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että alueiden kehittämisestä annettu laki ja rakennerrahastolaki kumotaan ja säädettäisiin uusi laki alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastojen hallinnoinnista. Uusi laki liittyy Euroopan unionin vuosina 2014–2020 toteutettavan rakennerrahastokauden uudistamiseen sekä kansallisiin uudistustarpeisiin.

Laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastojen hallinnoinnista ehdotetaan sekä lain yleisiä että alueiden kehittämistä koskevia erityisiä tavoitteita uudistettavaksi vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja lain muuttunutta soveltamisalaa.

Lakia sovellettaisiin yleisesti alueiden kehittämiseen ja siinä säädettäisiin alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmästä, alueiden kehittämistä toteuttavista viranomaisista ja niiden välisestä yhteistyöstä. Suunnittelujärjestelmään ei esitetä olennaisia muutoksia. Alueiden kehittäminen perustuisi käytännössä edelleen pääosin erilaisiin ohjelmiin, laissa säädettäisiin näiden ohjelmien valmistelusta ja pääasiallisesta sisällöstä. Keskeisimpänä ja koko alueiden kehittämisen järjestelmää ohjaavana asiakirjana olisivat valtioneuvoston hallituskauksi päättämät alueiden kehittämisen painopisteet. Asiakirja sisältäisi keskeiset hallituskauden aikana toteutettavat eri hallinnonalojen alueiden kehittämiseen liittyvät tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet. Valtioneuvoston päätös ohjaisi sekä eri hallinnonalojen että maakuntien alueiden kehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista. Valtioneuvosto voisi näiden painopisteiden toteuttamiseksi käynnistää erityisohjelmia. Erityisohjelmien olisi pääsääntö-

sesti oltava useampaa kuin yhtä hallinnonala koskevia.

Alueella keskeinen alueiden kehittämisen asiakirja olisi maakuntaohjelma kuten nykyisinkin. Maakuntaohjelma sisältäisi alueen tarpeisiin ja erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet, kuvauksen keskeisistä toimenpiteistä ja yhteistyösopimuksista. Lapin maakunnassa maakuntaohjelmaan sisältyy saamelaiskäräjien kanssa yhteistyössä valmisteltu saamelaiskulttuuria koskeva osa.

Alueiden kehittämiseksi laaditaan lisäksi kansallinen rakennerrahasto-ohjelma ja Euroopan alueellisen yhteistyöhön liittyviä rakennerrahastosta osarahoitettavia ohjelmia. Näiden ohjelmien tavoitteita, sisältöä ja hallinnointia säädellään paljolti Euroopan unionin lainsäädännössä, tässä laissa annettaisiin tarkempia säännöksiä toiminnalle asettavista kansallisista edellytyksistä. Rakennerrahasto-ohjelmien hallinnointia koskevan lainsäädännön tarve on vähentynyt, sillä ohjelman hallinnointi on keskitetty työ- ja elinkeinoministeriöön.

Lisäksi esitetään, että säädettäisiin laki alueiden kehittämisen ja eräiden rakennerrahastohankkeiden rahoittamisesta. Laki eräiden työ- ja elinkeinoministeriön ohjelmien ja hankkeiden rahoittamisesta esitetään kumottavaksi.

Lakia sovellettaisiin alueiden kehittämistä koskevien ohjelmien ja hankkeiden rahoittamiseen. Lakia esitetään sovellettavaksi sekä kansallisista varoista että rakennerrahastoista rahoitettavaan toimintaan. Lain soveltamisalaa laajennettaisiin nykyisestä.

Laki koskisi maakuntien liittojen sekä kansallisen että rakennerrahastohankkeiden ra-

hoittamisen lisäksi ympäristöministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalojen rakenerahasto-

hankkeiden rahoittamista. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla lain soveltamisala olisi rajoitetumpi.

1.

Laki

alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on luoda vuorovai-
kutukseen, eri toimijoiden työnjakoon ja yh-
teisiin tavoitteisiin perustuva alueiden kehit-
tämisen järjestelmä. Tavoitteena on lisäksi
yhteen sovittaa kansallisen aluepolitiikan ja
Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan
toteuttaminen toimivaksi kokonaisuudeksi.
Järjestelmä luo edellytykset aluelähtöiselle
kestävään kehitykseen perustuvalla kasvulla
ja uudistumiselle sekä hyvinvoinnille ja sosi-
aalisiselle eheydelle.

2 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan alueiden kehittämi-
seen, alueiden kehittämistä koskevien kansal-
listen ja Euroopan unionin rakennerahastoista
rahoitettavien suunnitelmien ja ohjelmien
valmisteluun, hallintointiin, arviointiin, seu-
rantaan sekä niiden yhteensovittamiseen.

Tätä lakia ei sovelleta tuen myöntämiseen,
maksamiseen eikä valvontaan.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alueella* maakuntajakolain (1159/1997)
mukaisia maakunnan alueita tai valtion alue-

hallintoviranomaisten toimialueita sekä val-
takunnallisessa toiminnassa Manner-Suomen
aluetta;

2) *rakennerahastoilla* Euroopan aluekehi-
tysrahastoa, jäljempänä aluekehitysrahasto ja
Euroopan sosiaalirahastoa, jäljempänä sosi-
aalirahasto;

3) *rakennerahasto-ohjelmalla* Kestävää
kasvua ja työtä 2014–2020 toimenpideohjel-
maa;

4) *alueellisilla suunnitelmilla* tarkoitetaan
aluelähtöisesti ja alueellisen organisaation
johtolla tehtävää ohjelmavalmisteluja;

5) *valtakunnallisilla teemoilla* ohjelmissa
olevia valtakunnallisia tavoitteita;

6) *rakennerahastovaroilla* Euroopan ko-
mission Euroopan unionin talousarvioista
Suomeen myöntämiä rakennerahastojen va-
roja;

7) *NUTS-aluejaolla* Euroopan unionin
alueluokitusjärjestelmää;

8) *alueluokituksella* tarkoitetaan menette-
lyä, jolla kuvataan hallinnollisista rajoista
riippumattomasti alueiden tarkempaa tunnistam-
ista;

9) *välittävällä toimielimellä* julkisoikeudel-
lista oikeushenkilöä, joka hoitaa hallinto- tai
todentamisviranomaisen puolesta tuensaajien
täytäntöönpanotoimiin liittyviä tehtäviä.

4 §

Alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen tavoitteena on:

1) vahvistaa alueiden kansallista ja kan-
sainvälistä kilpailukykyä;

2) vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä ta-
valla alueiden elinkeinorakennetta sekä edis-
tää taloudellista tasapainoa;

3) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta;

4) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöön;

5) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuuria;

6) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta.

5 §

Vastuu alueiden kehittämisestä

Vastuu alueiden kehittämisestä on kunnilla ja valtiolla sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kussakin maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla niille erikseen määrättyjä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä toimialueellaan.

6 §

Alueiden kehittämisen suunnittelu

Valtioneuvosto päättää hallituskaudella toteutettavista valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*).

Alueiden kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät hallinnonalaansa varten alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana valtioneuvoston päätöstä. Painopisteiden tarkentamiseksi ja toteuttamiseksi voidaan laatia useampia kuin yhtä hallinnonalaan koskevia erityisohjelmia.

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 25 §:ssä tarkoitettu maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakunta-kaava sekä maakunnan kehittämisen lähi vuosien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma. Maakuntakaavasta säädetään erikseen.

Lisäksi laaditaan Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmia.

Edellä tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista voidaan rahoittaa valtion talousarvion rajoissa.

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

7 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa alueiden kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteensovittamisesta, aluekehittämispäätöksen ja kansallisten rakennerahasto-ohjelmien valmistelusta yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden alueiden kehittämisen tai muutoin ohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisten tahojen kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta hallinto- ja todentamisviranomaisena. Työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää osan hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtävistä sellaisille muille viranomaisille (*välittävälle toimielimelle*), joilla on Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa asetut edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö vastaa maakuntaohjelmien ja muiden tämän lain mukaisten kansallisten ohjelmien valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta, seurannasta ja arvioinnista yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien liittojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden alueiden kehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan nimitä 2 momentissa mainitut välittävät toimielimet ja antaa tarkempia säännöksiä niiden tehtävistä.

8 §

Rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomainen

Hallintoviranomainen vastaa rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta noudattaen moitteettoman varainhoidon periaatteita ja hoitaen ne tehtävät, jotka hallintoviranomaiselle on Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa osoitettu.

Hallintoviranomainen vastaa valtion talousarvioon pääluokkaansa otettujen rakennerahastovarojen ja vastaavien kansallisten varojen osoittamisesta välittävien toimielinten käytettäviksi. Varojen osoittamispäätöksessä se voi asettaa välittävän toimielimen noudatettavaksi asiaa koskevan Euroopan unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia ehtoja ohjelman hallinnoinnista, tuen myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta ja valvonnasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä.

9 §

Rakennerahasto-ohjelman todentamisviranomainen

Todentamisviranomainen hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa osoitetut tehtävät.

Todentamisviranomainen voi yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa asettaa 8 §:n 2 momentin mukaiseen varojen osoittamispäätökseen välittävien toimielinten noudatettaviksi sellaisia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä sen 1 momentin mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todentamisviranomaisen tehtävistä.

10 §

Rakennerahasto-ohjelman tarkastusviranomainen

Rakennerahasto-ohjelmien xx-artiklan mukainen tarkastusviranomainen toimii valtiovarainministeriössä valtiovarain controller-toiminnon yhteydessä. Tarkastusviranomaisen on oltava hallinto- ja todentamisviranomaisesta toiminnallisesti riippumaton.

Tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan yhteisön lainsäädännössä ja tässä laissa osoitetut tehtävät. Se vastaa myös EU:n yleisasetuksen xx-artiklan mukaisen riippumattoman tarkastuselimen tehtävistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

11 §

Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto

Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta tuettavan toimenpideohjelman hallintoviranomaisena toimii maaseutuvirasto ja todentamisviranomaisena työ- ja elinkeinoministeriö.

Ohjelman tarkastusviranomainen toimii valtiovarainministeriön valtiovarain controller-toiminnon yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa ohjelman valmisteluun ja hallintoihin liittyvistä Euroopan unionin lainsäädännön mukaan jäsenvaltiolle kuuluvista tehtävistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä edellä 1 ja 2 momentissa mainittujen hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tehtävistä.

12 §

Alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta

Alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista, ohjelmatyön kokonaisuuden seuranta ja tuloksellisuuden arviointia sekä ennakoitua varten työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta, jonka tehtävänä on erityisesti:

1) sovittaa yhteen kansallisten alueiden kehittämistä koskevien päätösten, suunnitelmien ja ohjelmien, kumppanuussopimuksen, rakennerahastojen, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (kalatalousrahasto) valmistelua ja toteuttamista;

2) seurata 1 kohdassa mainittujen päätösten, suunnitelmien, ohjelmien sekä sopimusten kokonaisuuden tuloksellisuutta sekä arvioida niiden vaikuttavuutta ja

3) käsitellä edellä 1 kohdassa mainittuihin ohjelmiin liittyviä lainsäädäntöehdotuksia ja muita ohjelmien toteuttamiseen liittyviä keskeisiä asiakirjoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta voi tehdä ehdotuksia yhteensovittamisen ja vaikuttavuuden parantamiseksi työ- ja elinkeinoministeriölle sekä hallintovi-

ranomaisille ja rakennerahasto-ohjelman seurantakomitealle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaviin neuvottelukunnan jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Neuvottelukunnan hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan ja määrää sen puheenjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää neuvottelukunnan jäsenistön muutoksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmista tehtävistä.

13 §

Seurantakomitea

Rakennerahasto-ohjelman täytäntöönpanon ja tuloksellisuuden seurantaan varten asetetaan seurantakomitea. Seurantakomitea hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut tehtävät.

Valtioneuvosto asettaa seurantakomitean ja määrää sen puheenjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää muutoksista seurantakomitean kokoonpanossa ja jäsenistössä. Seurantakomitea voi kutsua asiantuntijoita. Seurantakomitean kokoonpanoon ja jäseniin sovelletaan, mitä niistä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään. Seurantakomitea laatii itselleen työjärjestyksen.

Seurantakomitean jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Seurantakomitean hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja kielilaissa säädetään. Seurantakomitean on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seurantakomitean toi-

mikaudesta, kokoonpanosta, jäsenistä ja tehtävistä.

14 §

Seurantakomitean sihteeristö

Seurantakomitealla on sihteeristö, jonka seurantakomitea nimeää ja määrää sille tehtävät. Sihteeristössä ovat edustettuina tasapuolisesti seurantakomitean jäsenistössä olevat viranomaiset.

Sihteeristön tehtävänä on hoitaa seurantakomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä.

15 §

Yhteistyöryhmät

Tässä laissa tarkoitettujen erityisohjelmien tai muiden aluepoliittisesti merkittävien kokonaisuuksien valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista sekä ennakoitua, seuranta- ja arviointia varten voidaan asettaa yhteistyöryhmiä. Yhteistyöryhmissä ovat edustettuina jäsenet sellaisista ministeriöistä ja muista tahoista, joilla on keskeinen merkitys asian toteuttamisen kannalta. Yhteistyöryhmät asetetaan erityisohjelman toteuttamiseksi, muut yhteistyöryhmät asetetaan hallituskaudeksi.

Valtioneuvosto asettaa yhteistyöryhmät ja määrää niiden puheenjohtajat. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää yhteistyöryhmien jäsenistön muutoksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmien kokoonpanosta, toimikaudesta, työskentelyta-voista ja tehtävistä.

16 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto vastaa alueensa strategisen kehittämisen kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä:

1) vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kuten valtion viranomaisten, alueen keskuskaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjien kanssa. Yhteistyöstä voidaan laatia yhteistyösopimuksia;

2) kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet;

3) osallistuu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä tarvittavin osin aluehallintovirastojen strategia-asiakirjojen ja tulosopimusten laatimiseen ja sopimuksia koskeviin neuvotteluihin alueen kehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi;

4) vastaa alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakkoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnittelua;

5) vastaa kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta osana maakuntaohjelman toteuttamista;

6) vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan suunnittelun kanssa muualla kuin Helsingin seudulla;

7) vastaa alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan suunnittelun kanssa;

8) laatii kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien, lukuun ottamatta liikunnan koulutuskeskuksia, hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen seuraavaa neljää vuotta koskevaan rahoitussuunnitelmaan;

9) asettaa alueelliset liikuntaneuvostot;

10) edistää julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;

11) vastaa ennakkoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa, arvioi ja seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuutta;

12) edistää kuntien ja maakuntien välistä yhteistyötä, hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä sekä

13) hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävänsä.

17 §

Maakuntien liittojen yhteistoiminta-alueet

Maakuntien liittojen yhteistoiminnan järjestämiseksi maa jaetaan maakuntien yhteis-

toiminta-alueisiin siten kuin tässä laissa säädetään. Maakunnan liitto voi kuulua 15 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta vain yhteen yhteistoiminta-alueeseen.

Maakuntien liittojen yhteistoiminta-alueen on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus yhteistoiminnan kohteena olevien tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulee ottaa huomioon muodostettaessa sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

18 §

Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät

Maakuntien liittojen yhteistoiminnan piiriin kuuluu sellaisten 15 §:ssä tarkoitettujen tehtävien käsittely ja niitä koskeva päätöksenteko, jotka:

1) ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä;

2) sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toimeenpanosuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin, kuten liikennettä koskeviin suunnitelmiin; sekä

3) koskevat pääosin koko yhteistoiminta-alueita.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat voivat yhtäpitävin päätöksin tai perussopimuksessa antaa muitakin alueiden kehittämiseen tai maakunnan suunnitteluun liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa käsiteltäviksi ja päätettäviksi.

19 §

Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen jäsenkuntien on sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä joko siten, että päätösvaltaa käyttää maakunnan liittojen yhteinen toimielin, tai siten, että päätösvaltaa käyttävät maakuntien liitot yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen on sovittava yhteistoiminnassa käsiteltävien ja päätettävien asioiden valmistelusta ja sitä koskevista vastuista.

20 §

Maakuntien liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen valtuustot asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet, jos 2 momentissa tarkoitettussa yhteistoimintasopimuksessa niin määrätään. Muussa tapauksessa yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat maakunnan liiton jäsenkunnat asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet samassa yhteydessä ja samaa menettelyä käyttäen kuin ne valitsevat edustajansa maakunnan liittojen valtuustoon. Toimielimessä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Jos 1 momentissa tarkoitettu yhteinen toimielin päätetään valita kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvän toimikauden, yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien liittojen valtuustot valitsevat sen jäsenet ensimmäisen kerran.

Yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, toimielimen muista kuin laissa säädettyistä tehtävistä sekä muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista sovitaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien yhteistoimintasopimuksessa. Sopimuksen hyväksymisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksesta.

21 §

Yhteistoiminnasta sopiminen ja siihen velvoittaminen

Valtioneuvosto voi velvoittaa yhteistoiminta-alueen maakuntien liitot ja niiden jäsenkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja samalla määrätä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista. Valtioneuvoston määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat pääsevät sopimukseen yhteistoiminnasta.

Jos 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuja yhtäpitäviä päätöksiä ei saada maakuntien liitoissa tehtyä ja siitä on merkittävää haittaa valtion ja kuntien väliselle yhteistyölle alueiden kehittämisessä, valtioneuvosto voi velvoittaa jäsenkunnat edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettun yhteisen toimielimen perustamiseen.

22 §

Maakuntien liittojen muu yhteistyö

Maakuntien liitot voivat sopia yhteistyöstä muita kuin 17 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä koskevissa asioissa, jos se on 15 §:n mukaisen tehtävien asianmukaisen hoidon kannalta tarpeellista.

23 §

Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnassa on alueen kehittämiseen vaikuttavien suunnitelmien ja sopimusten sekä kansallisten ja Euroopan unionin osarahoitettujen ohjelmien toimeenpanon yhteensovittamista varten maakunnan yhteistyöryhmä.

Yhteistyöryhmän asettaa maakunnan liiton hallitus. Yhteistyöryhmän jäsenet asetetaan kunnanvaltuuston toimikaudeksi ja saamelaiskäräjien osalta saamelaiskäräjien toimikaudeksi.

Yhteistyöryhmän kokoonpano on sovitettava siten, että siinä ovat kattavasti edustettuina maakunnan alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot:

1) alueen kunnat ja maakunnan liitto sekä Lapin maakunnassa lisäksi saamelaiskäräjät;

2) ohjelmia rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot;

3) alueen kehittämisen kannalta keskeisiä tahoja kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjä sekä kansalaisyhteiskuntaa kuten ympäristöjärjestöjä ja tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämistä vastaavia järjestöjä.

Jäsenten lisäksi maakunnan liiton hallitus nimeää yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, jonka tulee olla kuntalaissa tarkoitettu luottamushenkilö, sekä 3 momentissa tarkoitettujen osapuolten ehdotuksesta kolme varapuheenjohtajaa, joiden tulee olla yhteistyöryhmän jäseniä.

Yhteistyöryhmä voi asettaa jaostoja yhteistyöryhmässä käsiteltävien muiden 25 §:n

4 momentin mukaisten asioiden valmistelua varten. Yhteistyöryhmä voi kutsua asiantuntijoita.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmän kokoonpanosta ja jaostoista.

24 §

Maakunnan yhteistyöryhmän jäsenten asema

Maakunnan yhteistyöryhmän ja sen asettaman jaoston jäseneneen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Jäsenistä on voimassa, mitä kuntalain 32 b, 33, 34 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 36–41 §:ssä ja 43 §:ssä säädetään luottamushenkilöistä. Maakunnan liittoon pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö voidaan kuitenkin valita yhteistyöryhmän jäseneksi.

Edellä 22 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuille edustajille maksettavista palkkioista ja ansionmenetykskorvauksista sekä matkakustannusten ja muiden heille tehtävän hoitamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta on voimassa mitä kuntalain 42 §:ssä säädetään luottamushenkilöistä. Mainittu momentin 2 kohdassa tarkoitetuille edustajille maksettavista palkkioista ja korvauksista vastaa taho, jota jäsen edustaa.

25 §

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Maakunnan yhteistyöryhmällä on tukea myöntävien viranomaisten edustajista koostuva sihteeristö. Maakunnan yhteistyöryhmä päättää sihteeristön kokoonpanosta siten, että tukea myöntävät viranomaiset tulevat tasapuolisesti edustetuiksi.

Sihteeristön tehtävänä on hoitaa yhteistyöryhmän asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä virkavastuulla.

Sihteeristön tehtävänä on sen lisäksi, mitä edellä 2 momentissa säädetään, seurata ja yhteen sovittaa maakunnan alueella valmisteltavia kansallisten sekä rakennerrahasto-ohjelmien, maaseuturahaston ja meri- ja kalatalousrahaston hankkeita ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle.

26 §

Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja hallintomenettely

Jollei jäljempänä toisin säädetä, päätöksenteosta ja hallintomenettelystä maakunnan yhteistyöryhmässä on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain 50, 54 ja 55 sekä 57–62 §:ssä säädetään. Muilta osin yhteistyöryhmän hallintomenettelyyn sovelletaan hallintolakia.

Maakunnan liitto vahvistaa yhteistyöryhmän maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen, jossa määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta yhteistyöryhmässä, jaostojen perustamisesta, niiden kokoonpanosta sekä tarkemmista tehtävistä. Muutoin työjärjestyksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalaissa säädetään johtosäännöstä.

Yhteistyöryhmän on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee mielipide, jota kaksi kolmannelta äänestäneistä on kannattanut.

Rahoittava viranomainen ei voi myöntää maakunnan kehittämisen kannalta merkittävälle tai kokonaiskustannusarvioltaan suurelle alueelliselle hankkeelle rakennerrahaston tukea, jos yhteistyöryhmä ei ole hanketta puoltanut. Rahoittava viranomainen voi poiketa yhteistyöryhmän rahoittamista koskevasta puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä taikka jos hanke ei olisi ohjelmanmukainen. Yhteistyöryhmän lausuntoa koskeviin päätöksiin ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Valtakunnallisiin teemoihin sisältyvät hankkeet annetaan yhteistyöryhmälle tiedoksi.

Liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia yksittäisiä yrityshanke-esityksiä ei voida käsitellä yhteistyöryhmässä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmässä käsiteltävien hankkeiden koosta ja sisällöstä.

27 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävänä on alueen maakuntaohjelmassa määriteltyjen kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi:

1) hyväksyä ja tarvittaessa tarkistaa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma, jol-

la suunnataan maakuntaan osoitettua rakenerahastojen ja vastaavaa kansallista rahoitusta sekä muuta alueen kehittämiseen vaikuttavaa rahoitusta;

2) käsitellä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja tarvittavilta osin aluehallintoviraston esitykset tulossopimuksiksi;

3) voi antaa lausuntoja sen toimialueelle kohdistuvista rakenerahasto-ohjelman valtakunnallisista teemoista tai muista aluekehityksen kannalta merkittävistä hankehakemuksista. Lausunto ei ole rahoittajaa velvoittava;

4) antaa 25 § 4 momentin mukaisen lausunnon alueelliseen suunnitelmaan sisältyvästä hankehakemuksesta;

5) voi asettaa tärkeysjärjestykseen alueen osallistumisen rakenerahasto-ohjelman valtakunnallisiin teemoihin sisältyvään toimintaan;

6) edesauttaa laajojen, aluekehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamista sekä niiden rahoitusta monirahastoisesti;

7) tehdä tarvittaessa ohjelman seurantakomitealle esityksiä alueellisista valintakriteereistä ja huolehtia tarvittavista menettelytavoista niiden soveltamiseksi alueella;

8) määritellä tarvittavat menettelyt, joilla varmistetaan rahoitettaviksi hyväksyttävien hankkeiden mahdollisten ympäristövaikutusten selvittäminen ennen rahoituspäätösten tekoa;

9) raportoida rakenerahasto-ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja tarvittaessa esittää sille rakenerahasto-ohjelmaa koskevia muutostarpeita;

10) tiedottaa rakenerahasto-ohjelman toimeenpanosta;

11) hoitaa tarvittaessa myös muita tehtäviinsä liittyviä ja rakenerahasto-ohjelmien toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, joista tarvittaessa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Maakunnan yhteistyöryhmän tulee tehtäviensä hoitamista varten saada tarvittavat tiedot rakenerahastojen valtakunnallisista teemoista ja niiden rahoituksesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakunnan yhteistyöryhmän tehtävistä.

3 luku

Ohjelmatyö

28 §

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet

Valtioneuvosto päättää määräajaksi valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä. Valtioneuvoston päätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista. Alueiden kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät osana valtioneuvoston päätöstä hallinnonalaansa varten aluekehittämisen tavoitteet ja keskeiset toimenpiteensä. Lisäksi valtioneuvoston päätöksessä voidaan päättää painopisteitä toteuttavien erityisohjelmien käynnistämisestä.

Viranomaisten ja maakuntien liittojen tulee ottaa huomioon valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet sekä edistää niiden toteuttamista. Ministeriöiden tulee pyytää työ- ja elinkeinoministeriöltä lausunto, jos ne tai hallinnonalaansa keskushallintoviranomaiset ja liikelaitokset valmistelevat alueelliseen kehitykseen merkittävästi vaikuttavia toimenpiteitä, jotka eivät sisälly 1 momentissa tarkoitettuun valtioneuvoston päätökseen tai ne eivät tule käsiteltyä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa muussa yhteisessä valmistelussa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisten alueiden kehittämisen painopisteitä koskevan päätöksen sisällöstä ja seurannasta sekä ministeriöiden tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyn sisällöstä sekä 1 momentissa noudatettavista menettelyistä.

29 §

Erityisohjelmat

Valtakunnallisten alueiden kehittämisen painopisteiden toteuttamiseksi voidaan laatia pääasiassa useampaa kuin yhtä hallinnonalaan koskevia määräaikaista erityisohjelmia. Ohjelmat hyväksyy valtioneuvosto.

Erityisohjelmien alueellista toimeenpanoa koskevia ohjelmaesityksiä voivat laatia julkisoikeudelliset tai yksityisoikeudelliset yhteisöt ja säätiöt. Alueelliset ohjelmaesitykset on sovittava yhteen maakuntaohjelmien kanssa. Alueelliset ohjelmat hyväksyy asianomainen ministeriö tai maakunnan liitto.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia sääöksiä erityisohjelmien tavoitteista ja sisällöstä sekä niitä valmisteltaessa, toimeenpantaessa, seurattaessa ja arvioitaessa noudatettavasta menettelystä.

30 §

Paikalliset kehittämissuunnitelmat

Rakenerahasto-ohjelman kestäväää kaupunkikehittämissä tukevien yhdennettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi on laadittava kehittämissuunnitelma. Työ- ja elinkeinoministeriö valitsee ne kaupungit, joiden on yhteistyössä laadittava kyseinen suunnitelma. Suunnitelman ja sille Euroopan aluekehitysrahastosta myönnettävän rahoituskehiksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö. Suunnitelman toteuttamiseksi myönnettävästä Euroopan sosiaalirahaston rahoituskehiksestä päättää asianomainen maakunnan yhteistyöryhmä. Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavat hankkeet on rahoitettava kaupungin esityksen mukaisesti jos ne ovat asiaan koskevan lainsäädännön ja ohjelman mukaisia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia sääöksiä paikallisen suunnitelman sisällöstä, toiminnassa noudatettavasta menettelystä sekä paikallisesta toiminnasta vastaavasta tahosta.

31 §

Maakuntaohjelma

Maakunnan liitto laatii maakuntasuunnitelmaan perustuvan määräaikaisen maakuntaohjelman. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet, kuvauksen maakunnan kehittämisen kannalta keskeisistä hankkeista ja muista olennaisista toimenpiteistä, laadittavista yhteistyösopimuksista tavoitteiden saavuttamiseksi ja tarvittaessa määrittelyn alueen kuntien yhteistyöalueista sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi. Lapin maakunnassa

maakuntaohjelmaan sisältyy saamelaiskulttuuria koskeva osa.

Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon maakuntasuunnitelma, valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet ja maakuntaa koskevat muut tässä laissa tarkoitettut ohjelmat. Maakuntaohjelma on laadittava siten, että varmistetaan sen vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja tarvittavin osin aluehallintovirastojen strategiseen suunnitteluun ja ohjaukseen.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistele saamelaiskäräjät. Maakuntaohjelma laaditaan kunnanvaltuuston toimikausittain neljäksi vuodeksi. Maakuntaohjelman hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin. Maakuntaohjelmaa tarkistetaan tarvittaessa valtakunnallisten alueiden kehittämisen painopisteitä koskevan valtioneuvoston päätöksen perusteella sekä tarvittaessa muulloinkin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia sääöksiä maakuntaohjelmaa laadittaessa noudatettavasta sisällön rakenteesta, noudatettavasta menettelystä ja aika-
taulusta.

32 §

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma maakunnan yhteistyöryhmän hyväksyttäväksi. Suunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa vuosittain.

Suunnitelma sisältää keskeisiä maakuntaohjelmaa toteuttavia hanke- ja toimenpiteesityksiä sekä kuvaukset niitä koskevista yhteistyösopimuksista, kannanoton rakenerahasto-ohjelman valtakunnallisiin teemoihin kuuluvista hankehauista ja -suunnitelmista ja alueen osallistumisesta niihin sekä painopisteet, joihin kansallista ja EU:n rahoitusta kohdennetaan. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan 17 §:ssä tarkoitettujen maakuntien yhteistoiminta-alueiden ja muut maakuntien yhteiset toimenpiteet ja keskushallinnolle tehtävät aloitteet.

Toimeenpanosuunnitelma valmistellaan yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäris-

tökeskusten ja muiden valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimeenpanosuunnitelman sisällön rakenteesta, sitä laadittaessa noudatettavasta aikataulusta ja menettelystä.

33 §

Maakuntaohjelman asema

Viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toimeenpanosuunnitelmat sekä edistää niiden toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen.

Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka eivät sisälly maakuntaohjelmaan tai poikkeavat siitä merkittävästi.

Ennen kuin valtion viranomainen tekee sellaisen valtion paikallis- tai aluehallinnon toimielimiä, niiden toimialueita, toimipaikkoja tai toimielimistä saatavia palveluja koskevan päätöksen, joka saattaa heikentää asiakaspalvelun saatavuutta tai tekee valtioneuvostolle aloitteen sellaisen päätöksen tekemiseksi, sen on pyydettävä lausunto kunnalta, jota asia koskee. Jos asia koskee kahta tai useampaa kuntaa, lausunto on pyydettävä myös maakunnan liitolta. Jos valtion viranomainen aikoo poiketa lausunnosta, sen on neuvoteltava asianomaisen kunnan ja maakunnan liiton kanssa.

34 §

Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmat

Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston sekä Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ohjelmien rahoituksen kohdentamisesta, tavoitteista ja toteutustavasta laaditaan kumppanuussopimus Euroopan komission kanssa. Kumppanuussopimuksen laadinnasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden sopimuksen mukaisten ohjelmien laatimiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitetun kansallisen toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Ohjelma valmistellaan yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen sekä muiden ohjelman toteuttamiseen osallistuvien tai muuten alueiden kehittämisen kannalta merkittävien yhteisöjen kanssa. Ohjelmaehdotuksen on sisällettävä Euroopan unionin lainsäädännössä esitetyt asiat. Lisäksi ohjelmaa laatiessa on otettava huomioon 27 §:n mukaisessa valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä annetussa päätöksessä annetut linjaukset ja alueelliset suunnitelmat. Ohjelmaan sisältyvien valtakunnallisten teemojen valmistelusta vastaavat asianomaiset ministeriöt työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

Toimenpideohjelman valmisteluun liittyvien alueellisten suunnitelmien valmistelusta vastaavat maakuntien liitot yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelman toteuttamiseen osallistuvien yhteisöjen kanssa. Alueellisten suunnitelmien on perustuttava Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön lisäksi alueen maakuntaohjelmiin ja työ- ja elinkeinoministeriön antamiin valtakunnallisiin linjauksiin.

Euroopan alueellisen yhteistyön -ohjelmat valmistellaan yhteistyössä ohjelman toteuttamiseen osallistuvien jäsenvaltioiden kanssa.

Valmistelun yhteensovittamisesta vastaa 11 §:ssä mainittu alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta. Valtioneuvosto päättää kumppanuussopimuksen ja ohjelmaehdotuksen antamisesta Euroopan komissiolle. Ohjelman ja kumppanuussopimuksen muuttamisesta noudatetaan mitä niiden valmistelusta säädetään. Työ- ja elinkeinoministeriö voi seurankomitealta hyväksynnän saatuaan tehdä ohjelmaan sellaisia muutoksia, jotka eivät ole merkitykseltään huomattavia eivätkä muuta ohjelmalle osoitettavan kansallisen julkisen rahoituksen kokonaismäärää.

Toimenpideohjelman toteuttamisen tukemiseksi voivat asianomaiset ministeriöt asettaa ohjausryhmiä.

Valtioneuvosto voi antaa tarkemmat säännökset ohjelmien ja suunnitelmien valmistelusta ja sisällöstä sekä 6 momentissa mainittujen ohjausryhmien kokoonpanosta ja tehtävistä.

4 luku

Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi

35 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Euroopan unionin lainsäädännön mukaan jäsenvaltiolle kuuluvista ohjelmien valmisteluun, hallinnointiin ja valvontaan liittyvistä tehtävistä.

36 §

Seurantakomiteat

Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen yhteistyöohjelmissa on seurantakomitea, jonka asettamisesta ja kokoonpanosta sopivat ohjelmaan osallistuvat jäsenvaltiot. Seurantakomitean suomalaiset jäsenet nimeää valtioneuvosto. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää vaihdoksista komitean kokoonpanosta suomalaisten jäsenten osalta. Seurantakomitean jäseniin ja kokoonpanoon sovelletaan mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

Seurantakomitea voi asettaa hankkeiden valintaa varten hallintokomitean sekä ohjelman toteuttamista tukevia työryhmiä. Hallintokomitean suomalaiset jäsenet nimeää työ- ja elinkeinoministeriö. Seurantakomitea voi kutsua asiantuntijoita.

Muilta osin seurantakomiteaan sovelletaan mitä 12 §:ssä säädetään.

37 §

Hallintoviranomainen ja todentamisviranomainen

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen yhteistyöohjelman hallintoviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa nimetty viranomainen tai yhteisö. Suomalaisena hallintoviranomaisena voi olla maakunnan liitto tai eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymästä annetussa laissa (554/2009) tarkoitettu suomalainen yhtymä.

Hallintoviranomainen vastaa yhteistyöohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen sekä hoitaa ne tehtävät, joista säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä. Hal-

lintoviranomainen voi lisäksi hoitaa x-artiklan mukaiset todentamisviranomaisen tehtävät. Lisäksi suomalainen hallintoviranomainen hoitaa yhteistyöohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

38 §

Tarkastusviranomainen

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen yhteistyöohjelmassa tarkastusviranomaisena toimii ohjelma-asiakirjassa nimetty viranomainen. Tarkastusviranomaisen tehtävät on erotettava 36 §:ssä tarkoitettujen hallinto- ja todentamisviranomaisten tehtävistä, niin että tarkastusviranomaisen riippumattomuus voidaan taata.

Tarkastusviranomainen hoitaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut tehtävät. Lisäksi suomalainen tarkastusviranomainen hoitaa kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin tässä laissa jäljempänä säädetään.

39 §

Tarkastajaryhmä

Edellä 38 §:ssä tarkoitettua tarkastusviranomaista avustaa x-artiklan mukainen tarkastajaryhmä. Tarkastajaryhmään kuuluu edustaja jokaisesta yhteistyöohjelmaan osallistuvasta jäsenvaltiosta sekä tarkastusviranomaisen tehtävistä vastaavan jäsenvaltion tai kolmannen maan edustajat. Edustajan vastuulla on toimittaa tarkastusviranomaisen työtään varten edellyttämät tiedot menoista, jotka ovat aiheutuneet sen alueella.

Tarkastajaryhmän suomalaisen jäsenen nimittää työ- ja elinkeinoministeriö. Tarkastajaryhmän puheenjohtajana toimii yhteistyöohjelman tarkastusviranomainen.

40 §

Valvoja

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää hankkeen suomalaiselle tuensaajalle valvojan. Valvoja vastaa, että x-artiklan mukaiset tarkastukset on suoritettu.

Valvojan tulee olla julkishallinnon- ja talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja

(KHT-tilintarkastaja) taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja. Valvojan tulee olla riippumaton tuensaajasta. Valvojalla on oltava muutoinkin riittävä ammattitaito tehtävän hoitamiseen. Valvojaan sovelletaan hallintolakia, kielilakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta.

41 §

Valvojan tehtävät

Valvojaksi nimetty tarkastaa, että osarahoitetut tuotteet ja palvelut on toimitettu ja että tuensaajat ovat maksaneet ilmoittamansa menot ja että ne ovat sovellettavan Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön, yhteistyöohjelman ja asetettujen tukikelpoisuusehtojen mukaiset. Lisäksi valvoja tarkastaa yhteistyöohjelman hallintoviranomaisen edellyttämät asiat.

Valvojalla on oikeus suorittaa tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa hankkeeseen liittyviä tuensaajaan kohdistuvia tarkastuksia. Tarkastuksen suorittamiseksi tarkastettava on velvollinen ilman aiheetonta viivytystä ja korvauksetta esittämään valvojalle kaikki tarvittavat tiliasiakirjat sekä muun varojen käyttöön liittyvän aineiston samoin kuin muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Valvojalla on oikeus ottaa tiliasiakirjat ja muu edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa tarkastuksen vaatimaksi kohtuulliseksi ajaksi, jos tarkastus sitä edellyttää. Valvojan pyynnöstä tarkastettavan tulee antaa myös muut tarkastuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi tarvittavat tiedot.

Valvojalla on oikeus tehtävän edellyttämässä laajuudessa tarkastaa kaikki rahoituksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat seikat. Valvojalla on oikeus tarkastuksen suorittamiseksi päästä tarkastettavan hallitsemiin tai käytössä oleviin tiloihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

42 §

Varojen jako

Työ- ja elinkeinoministeriö jakaa Euroopan aluekehitysrahaston varoja vastaavan valtion

rahoitusosuuden asianomaisille ministeriöille, maakuntien liitoille ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Jaon edellyttäessä valtioneuvoston käsittelyä työ- ja elinkeinoministeriö tekee esityksen valtioneuvostolle.

43 §

Vastuu rakennerahastovaroista eräissä tapauksissa

Valtion velvollisuuteen suorittaa rakennerahastojen tuki hallintoviranomaiselle siinä tapauksessa, että johtava tuensaaja ei ole saanut takaisinperittyä aiheettomasti maksettuja tukia tuensaajilta, sovelletaan mitä Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetään.

5 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Yhteistyösopimus

Tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien tai suunnitelmien toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia, joissa sovitaan ohjelmiin tai suunnitelmiin niihin sisältyvien toimenpiteiden ja hankkeiden toteuttamisesta. Yhteistyösopimus laaditaan yhteistyössä toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien viranomaisten sekä muiden alueen kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Yhteistyösopimus laaditaan määräajaksi. Sopimuksen valmistelun yhteydessä tulee varmistaa sen yhteensopivuus aluekehittämispäätöksen ja asiainomaisen alueen maakuntaohjelman tavoitteiden kanssa. Sopimuksen allekirjoittavien viranomaisten on otettava sopimukset huomioon toimintaansa ja talouttaan koskevissa suunnitelmissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteistyösopimusta laadittaessa noudatettavasta menettelystä.

45 §

Ohjelmien seuranta ja arviointi

Tämän lain mukaisten ohjelmien toteutumista ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan ohjelmassa määriteltujen seurantatietojen avulla.

Valtakunnallisten alueiden kehittämisen painopisteiden toteutumisen seurannasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Kukin ministeriö vastaa hallinnonalansa alueiden kehittämisen tavoitteiden seurannasta. Erityisohjelmien seurannasta vastaa asianomainen ministeriö.

Maakuntaohjelmien arvioinnista vastaa maakunnan liitto. Maakuntaohjelmaa toteuttavat viranomaiset toimittavat maakunnan liitoille maakuntaohjelmien seurantaan koskevat tiedot.

Maakuntaohjelmien ja erityisohjelmien tavoitteiden saavuttamista, vaikutuksia ja toimeenpanoa arvioidaan vähintään kerran ohjelmakauden aikana. Arvioinnit tekee ulkopuolinen arvioitsija.

Edellä 32 §:ssä tarkoitettujen ohjelmien arvioinnista säädetään erikseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnissa ja seurannassa noudettavista menettelyistä ja käytettävistä tunnusluvuista.

46 §

Aluejaot

Valtioneuvosto voi määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II -tukialueiksi. Jako tapahtuu pääasiassa kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kunnan osien muodostamien alueiden pohjalta. Alueita määrittäessä otetaan huomioon NUTS-aluejako ja alueluokitus sekä tarkemmalla tasolla ainakin työssäkäynti, asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet. Yleiset määräämis- ja jakoperusteet tukialueisiin säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvosto voi määrätä äkillisiksi rakennemuutosalueiksi sellaiset alueet, joihin on kohdistunut tai arvioidaan kohdistuvan voimakkaita työpaikkavähennyksiä tai muita äkillisiä alueen talouteen vaikuttavia seikkoja.

Valtioneuvosto voi saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua saaristoasiain neuvottelukuntaa kuultuaan

määrätä mainitun lain 9 §:n nojalla saaristokunnaksi määrätyn kunnan ja sellaisen muun kunnan saaristo-osan, johon valtioneuvosto on päättänyt sovellettavaksi saaristokuntaa koskevia säännöksiä, I tai II -tukialueeseen.

47 §

Muutoksenhaku

Maakunnan liiton tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kunnallisvalituksesta säädetään.

Maakunnan yhteistyöryhmän tai maakuntien liittojen yhteisen toimielimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen kuntalaissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitetun hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja seurantakomitean sekä työ- ja elinkeinoministeriön 7–10 pykälien mukaisiin päätöksiin haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintokäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

48 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Tällä lailla kumotaan laki alueiden kehittämisestä (1651/2009) ja rakennerahastolaki (1401/2006).

Ennen tämän lain voimaantumista voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan alueiden kehittämiseen liittyviin tukiin, jotka rahoitetaan maakunnan kehittämisrahasta tai maaseudun kehittämistä koskevien valtakunnallisten tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen varatuista kansallisista varoista.

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin rakennerahastovaroista ja niitä vastaavista kansallisista varoista myönnettäviin 2 luvun 6, 7 ja 8 §:n mukaisiin tukiin, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä tai valtionavustuslaista muuta johdu.

Tämän lain 3 luvun säännöksiä sovelletaan Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon kaikilla ohjelmaa toteuttavilla hallinnon aloilla ja kaikissa välittävissä toimielimissä, sen lisäksi mitä asiaan sovellettavassa tukilainsäädännössä säädetään, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Tätä lakia ei sovelleta ohjelmaan, jonka toimeenpanosta vastaa Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen eikä tukeen, jonka myöntämisestä vastaa Ahvenanmaalla toimiva viranomaisen tai muu julkinen taho.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rakennerahastovaroilla* Euroopan unionin talousarvioista Suomeen myöntämiä rakennerahastojen varoja;

2) *rakennerahasto-ohjelmalla* Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa;

3) *maakunnan kehittämisrahalla* valtion talousarvioon otettuja yksinomaan kansallisia alueiden kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja;

4) *maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeilla* työ- ja elinkeinoministeriön rahoittamia valtakunnallisia kansalliseen maaseudun kehittämiseen liittyviä hankkeita;

5) *kansallisella julkisella rahoituksella* valtion, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen tuettavaan toimenpiteeseen osoitettua rahoitusta, etuutta tai suoritusta, joka on rahana määriteltävissä;

6) *omarahoituksella* hakijan tavanomaisessa toiminnassaan hallinnoimia yksityisiä tai julkisia varoja tai luontoissuorituksia, jotka hakija osoittaa hankkeen toteuttamiseen;

7) *tuella* avustusta, joka myönnetään valtion tai Euroopan unionin taikka näiden molempien varoista;

8) *valtioneuella* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, rahoitusta tai muuta etua;

9) *vähämerkityksisellä tuella* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o xx.x. 2013 tarkoitettua Euroopan unionin jäsenvaltion myöntämää tukea, rahoitusta tai muuta etuutta;

10) *kehittämishankkeella* määrääkaista hankesuunnitelmaan perustuvaa kehittämis-toimintaa, jonka pääasiallisena tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle;

11) *investoinnilla* rakennuksen, rakennelman tai rakenteen rakentamista, laajentamista, korjaamista tai hankkimista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista;

12) *alueella* maakuntajakolain (1159/1997) mukaisia maakunnan alueita tai valtion aluehallintoviranomaisten toimialueita sekä valtakunnallisessa toiminnassa Manner-Suomen aluetta;

13) *rakennerahastohankkeella* rakennerahasto-ohjelman toteuttamiseksi rakennerahastovaroin osarahoitettua hanketta;

14) *välittävällä toimielimellä* viranomaista, joka hoitaa hallinto- tai todentamisviranomaisen puolesta tuen saajiin liittyviä tehtäviä.

3 §

Viranomaiset

Tämän lain 6–8 §:ssä mainittuja tukia voivat myöntää työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maakuntien liitot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sen mukaan kuin tässä laissa tarkemmin säädetään. Nämä viranomaiset toimivat tällöin valtionavustuslaissa tarkoitettuina valtion-apuviranomaisina.

Tämän lain 3 luvun säännöksiä sovelletaan edellä mainittujen viranomaisten lisäksi kaikissa rakennerahasto-ohjelman välittävissä toimielimissä.

4 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettuun tukeen sovelletaan, mitä valtioavustuslaissa (688/2001) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä.

5 §

Tuen saajat

Tukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle.

2 luku

Tukimenettely

6 §

Ministeriöiden myöntämä tuki

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää osan maakunnan kehittämishankkeista ja kansallisiin valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin varatusta määrärahasta useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin tai valtakunnallisesti merkittäviin, alueiden tai maaseudun kehittämistä koskeviin hankkeisiin. Hankkeet voivat olla myös ministeriön itse toteuttamia.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää osan Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston varoista ja niitä vastaavista valtion varoista rakennerahasto-ohjelman mukaisiin valtakunnallisesti merkittäviin, useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin hankkeisiin sekä teknisen tuen hankkeisiin. Hankkeet voivat olla myös ministeriön itse toteuttamia.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää sen käyttöön osoitetuista Euroopan sosiaalirahaston varoista ja niitä vastaavista valtion varoista valtakunnallisesti merkittäviin, useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin rakennerahasto-ohjelman mukaisiin kehittämishankkeisiin.

Tarkemmat säännökset tuen myöntämisestä ja tuen käyttökohteista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

7 §

*Maakuntien liittojen
myöntämä tuki*

Maakuntien liitot voivat myöntää tukea valtion talousarvioon otettujen määrärahojen rajoissa:

1) alueiden kehittämistä ja alueen kuntien välisen elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämistä koskeviin kehittämishankkeisiin (*alueellinen kehittämistuki*). Kehittämishankkeessa investointien osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista;

2) käyttöomaisuuden hankkimiseen tai sen muutos- ja parannustöihin perusrakenteen kehittämistä varten (*perusrakenteen investointituki*);

3) opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettaviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Maakuntien liitot voivat myöntää alueellista kehittämistukea myös maakunnan liiton itse toteuttamiin hankkeisiin sekä teknisen tuen hankkeisiin.

Tarkemmat säännökset tuen käyttökohteista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 §

*Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten
myöntämä tuki*

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tämän lain nojalla myöntää tukea rakennerahasto-ohjelmaa toteuttaviin

Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettaviin:

1) ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin;

2) liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettaviin:

3) työllisyyden ja osaamisen edistämiseen ja sosiaaliseen osallistumiseen liittyviin kehittämishankkeisiin.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää osan Euroopan aluekehitysra-

haston ja Euroopan sosiaalirahaston ja niitä vastaavista kansallisista valtion varoista työ- ja elinkeinoministeriön teknisen tuen hankkeisiin ja muihin 1 ja 2 momentin mukaisesti itse toteutettaviin hankkeisiin.

Tarkemmat säännökset tuen käyttökohteista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Määrärahojen alueellinen jako

Valtioneuvosto päättää valtion talousarvioon varattujen määrärahojen jakamisesta alueittain.

Varojen jakamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tuen tulee olla perusteltua sen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta ja tuella tulee olla merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.

Tukea ei saa käyttää yleisenä toimintatukena hakijan normaaliin toimintaan.

Tuen saajalla on oltava riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke. Tuen saajalla on lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaan saadun toiminnan jatkuvuudesta hankkeen päättymisen jälkeen, ellei se hankkeen luonteen vuoksi ole tarpeellonta.

Tuki voidaan myöntää sillä edellytyksellä, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen edellytyksistä.

11 §

Vähämerkityksinen tuki

Jos tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija antaa tuen myöntävälle viranomaiselle selvityksen hakijalle jo myönnettyistä ja maksetusta vähämerkityksisestä tuesta ja että tuen määrä ei ylitä Euroopan unionin

lainsäädännössä säädettyä vähämerkityksisen tuen enimmäismäärää.

Jos tuen kohteena on muu kuin hakijan yrittöystoiminta tai tukea siirretään 12 §:n tarkoitetulla tavalla, on tuen edellytyksenä, että vastaava selvitys annetaan jokaisen tuen kohteena olevan tai tuettavaan toimenpiteeseen osallistuvan tahon osalta eikä tuen määrä ylitä minkään tahon osalta vähämerkityksisen tuen enimmäismäärää. Jos valtiontuen seurantaan varten on perustettu keskitetty valtakunnallinen rekisteri, erillistä selvitystä ei tarvitse esittää niiden tukien osalta, jotka on myönnetty Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn määräajan kuluttua rekisterin perustamisen jälkeen.

Valtiontukea koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta tässä laissa tarkoitettuun tukeen ja vähämerkityksisen tuen myöntämisen edellytyksistä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Tuen siirtäminen toiselle tuettavan hankkeen toteuttamista varten

Tukea myöntävä viranomainen voi päättää, että tuen saaja voi siirtää osan hankkeen toteuttamisesta sellaiselle yhteisölle, joka täyttää tässä laissa tuen saajalle asetetut edellytykset. Tuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen siirtäminen on hankkeen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Siirrettävän tuen osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksytystä kokonaiskustannusarviosta ellei tuen myöntänyt viranomainen toisin päättä.

Tuen saajan on ennen siirron tekemistä siirron saajien kanssa laadittavin sopimuksin varmistettava tuen myöntämiselle, maksamiselle ja tarkastamiselle asetettujen edellytysten täyttyminen sekä tuen käytölle asetettujen ehtojen noudattamisen. Jos tuki peritään takaisin, tuen saaja vastaa tuen takaisin maksamisesta tuen myöntäneeseen viranomaiseen nähden. Tuen saaja vastaa kuitenkin hankkeen asianmukaisesta toteuttamisesta ja ehtojen noudattamisesta suhteessa tuen myöntävään viranomaiseen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen siirtoa koskevasta menettelystä.

13 §

Yhteishanke

Tuki hankkeen toteuttamiseen voidaan myöntää useammalle kuin yhdelle hakijalle yhteisesti. Yhteishankkeelle voidaan myöntää tukea vain, jos se on hankkeen tavoitteiden vuoksi perusteltua.

Jokaisen yhteishankkeen hakijoista on täytettävä tuen saajille asetetut edellytykset. Yhteishankkeen kaikkien tuen saajien on osallistuttava hankkeen rahoittamiseen, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Yhteishankkeen tuen saajien on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa määritellään yhteishankkeen osapuolten oikeudet ja velvollisuudet, lisäksi siinä on määriteltävä se yhteishankkeen osapuoli, joka vastaa yhteydenpidosta tuen myöntäneen viranomaisen kanssa. Tuen myöntävä viranomainen voi päätöksellään velvoittaa tämän osapuolen myös ilmoittamaan 11 §:n mukaisesta vähämerkityksisen tuen määrästä jokaisen hankkeen osapuolen osalta.

Yhteishankkeessa kaikki tuensaajat vastaavat hankkeen toteuttamisesta yhteisvastuullisesti.

14 §

Hyväksyttävät kustannukset

Rakennerahasto-ohjelmassa tuki myönnetään hankkeeseen viranomaisen hyväksymän kustannusmallin mukaan tai kustannusarvion mukaan todellisten, tarpeellisten ja määrältään kohtuullisten kustannusten perusteella. Tuki myönnetään hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin, joista on vähennetty hankkeeseen välittömästi kohdistuvat tai siihen liittyvät tulot.

Maakunnan kehittämisrahasta ja kansallisesta maaseudun kehittämiseen tarkoitettusta määrärahadista rahoitetuissa hankkeissa tuki voidaan myöntää kertakorvauksena tai toteutuneisiin kustannuksiin perustuen.

Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavien hankkeiden tukikelpoisuuteen sovelletaan lisäksi mitä niistä Euroopan unionin lainsäädännössä ja tämän lain 3 luvussa säädetään.

Tarkempia säännöksiä kustannusten hyväksyttävyydestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Tuen määrä

Tuki ei saa kattaa hankkeesta aiheutuvien kustannusten täyttä määrää, ja tuen hakijan tulee itse (*omarahoitus*) osallistua hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin, jollei poikkeamiseen ole erityisiä syitä.

Omarahoituksena voidaan maakunnan kehittämistä tai kansallisesta maaseudun kehittämiseen varatusta määrärahasta rahoitettavissa hankkeissa hyväksyä rahallisen suorituksen lisäksi vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus (*luontoissuoritus*) sekä vastikkeellinen todennettavissa oleva työn tai muun hankkeessa tarvittavan hyödykkeen luovutus. Tuki myönnetään prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista.

Myönnettäessä tukea Euroopan unionin rakennerahastovaroista rahastojen osuuksien enimmäismääriin sovelletaan lisäksi, mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen määrästä, luontoissuorituksesta ja vastikkeellisesta luovutuksesta.

16 §

Tuen hakeminen

Tämän lain 7 §:n mukaista tukea haetaan siltä maakunnan liitolta jonka alueella tuettava toiminta pääasiassa sijaitsee. Tämän luvun 8 §:n mukaista tukea haetaan toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Tukea 6 §:n mukaisiin hankkeisiin haetaan asianomaiselta ministeriöltä silloin kun se toimii tuen myöntäjänä. Hakemuksesta on käytävä ilmi ainakin hankkeen yhteys ohjelmaan ja riittävät tiedot hakijasta, tuen

käyttötarkoituksesta, arvio hankkeen kustannuksista, suunnitelma rahoituksesta sekä arvio vaikutuksista ja tuloksista sekä muista seikoista, jotka tuen myöntävä viranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Jos kyseessä on 12 §:n mukainen tuen siirto, on hakemukseen liitettävä tiedot niistä hakuvaiheessa tiedossa olevista tahoista, joille tukea on tarkoitus siirtää. Kirjallisesti tehty hakemus on allekirjoitettava.

Yhteishankkeessa tuen hakijoina ovat kaikki yhteishankkeen osapuolet.

Hakemuksessa on selvitettävä miten valmistelussa on huomioitu hankkeen kannalta merkityksellisten, aiemmin tuettujen hankkeiden tulokset. Lisäksi hakemuksessa on esitettävä selvitys siitä miten hankkeella aikaansaataa toimintaa tullaan jatkamaan tai tuloksia tullaan hyödyntämään hankkeen päättymisen jälkeen, ellei tämä ole jo toiminnan luonteen vuoksi ilmeisen tarpeetonta.

Hakemus tulee vireille, kun se on toimitettu toimivaltaiselle viranomaiselle.

Rakennerahasto-ohjelman mukaisissa hankkeissa on tuen hakemisessa noudatettava lisäksi mitä siitä säädetään 3 luvun 22 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Tuen myöntäminen

Maakunnan liitto päättää tuen myöntämisestä alueellaan. Maakunnan liitto voi päättää tuen myöntämisestä myös toisen maakunnan liiton alueella toteutettavaan hankkeeseen. Maakuntien liitot voivat myös päättää, että ne myöntävät tuen hankkeeseen yhdessä.

Asianomainen ministeriö päättää 6 §:ssä ja toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 8 §:ssä tarkoitetun tuen myöntämisestä.

Tukipäätökseen on otettava myönnetyn tuen määrä, tässä laissa säädetty tuen ehdot, sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätökseen tulee lisäksi ottaa ne Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset, jotka olennaisesti ja välittömästi vaikuttavat tuen käyttöön ja mak-

samiseen. Tukipäätöksellä hyväksytään tuettavaa hanketta koskeva hankesuunnitelma.

Myönnettäessä tukea kestävästä kaupunki-kehityksen hankkeelle on viranomaisen myönnettävä haettu tuki, jos hanke on siihen sovellettavan Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön sekä rakennerahasto-ohjelman mukainen.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Kehittämishankkeessa tukea voidaan myöntää sellaisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun hanke on tullut viereille. Kehittämishankkeen tulosten on oltava yleisesti hyödynnettävissä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen käyttöä koskevista ehdoista.

19 §

Maksatuksen hakeminen

Maksamisen hakemiselle voidaan asettaa määräaika.

Tuen maksamista haetaan maakunnan kehittämisrahasta ja valtakunnallisiin maaseudun kehittämiseen varatuista määrärahoista rahoitetuissa hankkeissa kirjallisesti sitä varten vahvistetulla lomakkeella tuen myöntäneeltä viranomaiselta. Hakemus on allekirjoitettava. Maakunnan liitot voivat päättää, että toinen maakunnan liitto voi hoitaa maakunnan kehittämisrahaan liittyvät maksatukset sen puolesta.

Tämän lain 6, 7 ja 8 §:n mukaisesti rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettuihin hankkeisiin maksatusta haetaan käyttäen EURA 2014-tietojärjestelmää niin kuin 3 luvun 25 §:ssä tarkemmin säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maksatuksen hakemisesta, määräajasta ja siinä noudatettavassa menettelyssä.

20 §

Tuen maksaminen

Tuki maksetaan ilman aiheetonta viivytystä takautuvasti päätöksessä hyväksytyyn kustannusmallin mukaisesti tai toteutuneiden, tukikelpoisten kustannusten perusteella, ennakkoa lukuun ottamatta.

Tarkempia säännöksiä tuen maksamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Rakennerahasto-ohjelmahankkeita koskevat erityissäännökset

21 §

Yleiset edellytykset

Rakennerahasto-ohjelmasta osarahoitettavaan hankkeeseen on oltava rakennerahasto-ohjelman mukainen ja sen on edistettävä toiminnalle ohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Hankkeen tavoitteet eivät saa myöskään poiketa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (/) 34 §:ssä tarkoitetun kumppanuusso- pimuksen mukaisesta varojen käyttötarkoi- tuksesta. Kehittämishankkeen tulosten on oltava yleisesti hyödynnettävissä.

Välittävien toimielinten on rakennerahasto-ohjelmaa hallinnoidessaan noudatettava asiaa koskevaa Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä sekä niihin perustuvia tarkempia varojen käytön ehtoja. Nämä ehdot annetaan välittävälle toimielimelle varojen osoit- tamispäätöksen yhteydessä.

22 §

Tuen hakeminen rakennerahasto-ohjelmassa

Rakennerahasto-ohjelmassa tukea haetaan sähköisesti tämän lain 29 §:n mukaiset edellytykset täyttävässä tietojärjestelmässä. Hakemuksen tulee sisältää sille Euroopan unionin lainsäädännössä ja kyseiseen hankkeeseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädä-

dännössä sekä tämän lain 3 luvussa edellytetyt tiedot. Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta säädetään.

Hakemuksen voi täyttää EURA 2014 -tietojärjestelmässä myös ilman vahvaa sähköistä tunnistautumista. Allekirjoitettu hakemus on toimitettava toimivaltaiseen viranomaiseen.

23 §

*Hyväksyttävät kustannukset
ja tuen määrä*

Tuki myönnetään hankkeeseen tuen myöntävän viranomaisen hyväksymän kustannusmallin mukaan tai kustannusarvion mukaan, hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien, todellisten, tarpeellisten ja määrältään kohtuullisten kustannusten perusteella.

Hankkeen rahoitussuunnitelman mukaiset rahoitusosuudet on suoritettava rahallisena suorituksena hankkeelle lukuun ottamatta hankkeen omarahoitusosuutta tai Euroopan sosiaalirahaston hankkeissa muun kuin tuen saajan sellaisia palkkakustannuksia, joihin ei myönnetä tukea.

Yleisasetuksen 59 artiklan mukaisia luontoissuorituksia ei rakennerahastohankkeissa voi käyttää.

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen rahoituksen osuus hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärän.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tukimuodoista, niiden määräytymisen perusteista, käyttökohteista sekä enimmäistukimäärästä tai -osuuksista sekä menettelyistä

24 §

Tuen ehdot

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista an-

netussa laissa (348/2007) säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta.

25 §

Maksatuksen hakeminen

Maksatusta haetaan siihen tarkoitettuun tietojärjestelmässä. Maksatusta haetaan asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

26 §

Maakunnan liittojen rakennerahastohankkeiden maksatusmenettely

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kirjaa maakunnan liitolle osoitetun rahoitusvaltuuden käytetyksi maakunnan liiton EURA 2014 -tietojärjestelmässä tekemän rahoituspäätöksen perusteella. Maakunnan liitto toimittaa EURA 2014 -tietojärjestelmän välityksellä hankkeelle tekemänsä maksatuspäätöksen toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, joka maksaa päätöksen mukaisen määrän tuen saajalle. Maakunnan liiton on toimitettava valtuusseurantaa ja maksatuksia varten oikeat ja riittävät tiedot työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maksatusmenettelystä.

27 §

Takaisinperintää koskevat ilmoitukset ja menoilmoitukset

Välittävät toimielimet ilmoittavat alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain 9 §:n mukaiselle todentamisviranomaiselle Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti sääntöjenvastaisuuksista, takaisinperintää koskevista ja muista toimenpiteistä, joihin todettujen virheellisyyksien oikaisemiseksi on ryhdytty.

Jos virheellisyyden laatu ja laajuus huomioon ottaen tarvittaviin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, voi todentamisviranomaisen

velvoittaa välittäviä toimielimiä tai hallintoviranomaista tarvittaessa määräajassa ryhtymään toimenpiteisiin, joilla virhe voidaan oikaista tai sen toistuminen estää.

Hallintoviranomaisen tulee seurata, että 1 momentissa mainitut toimenpiteet ovat Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisia.

Todentamisviranomaisen laatiessa komissiolle menoilmoitusta, se vastaa siitä, että edellä 1 momentissa mainitut toimenpiteet otetaan huomioon menoilmoitusta laadittaessa.

28 §

Tietojen saanti ja luovuttaminen

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, on työ- ja elinkeinoministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitoilla sekä muilla välittävillä toimielimillä ja tarkastusviranomaisella salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta tuen hakijaa tai saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- ja ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Pyydetyn tiedon yhteys käsiteltävään asiaan ja tiedon välttämättömyys on perusteltava tietoa pyydettyessä.

Edellä 1 momentissa mainituilla tiedon saantiin oikeutetuilla viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainitut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä, maakunnan liitolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä muilla välittävillä toimielimillä on oikeus saada maksutta verohallinnolta tuen hakijaa ja saajaa koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi. Tiedot voidaan toimittaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista on tietoa pyytävän esitettävä selvitys luovutettavien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Edellä 1–4 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

29 §

Rakennerahasto-ohjelman tietojärjestelmä

Rakennerahasto-ohjelmassa on työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä EURA 2014 -tietojärjestelmä. Hallintoviranomainen vastaa siitä, että tietojärjestelmä täyttää sille Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa asetetut edellytykset. Tietojärjestelmää käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä, alueiden kehittämisestä ja rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnista tai tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Välittävät toimielimet vastaavat siitä, että tuen hakemista, myöntämistä, maksamista ja valvontaa koskevat oikeat ja riittävät tiedot tallennetaan EURA 2014 -tietojärjestelmään. Siirrettävässä tietoa muusta tietojärjestelmästä tämän liitännäisjärjestelmän omistaja vastaa siitä, että siirrettävän tiedon sisältö ja tarkkuus vastaavat EURA 2014 -tietojärjestelmän sisältöä. Liitännäisjärjestelmän omistajalla on velvollisuus noudattaa EURA 2014- tietojärjestelmän sisältövaatimuksia.

Tuen hakijalla on oikeus tietojärjestelmässä oikeus seurata tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevaa asiansa etenemistä ja tehtyjä päätöksiä.

Asian seuraaminen edellyttää sähköistä tunnistautumista.

Liitännäisjärjestelmän omistajan velvollisuudesta noudattaa EURA 2014 -tietojärjestelmän tiedonohjaussuunnitelmaa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset rakennerahastojen tietojärjestelmään muista kuin henkilötietoja koskevista tiedoista.

30 §

Tietojen julkisuus ja säilyttäminen

Tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Julkisia ovat lisäksi tiedot, jotka jäsenvaltioiden on asiaa koskevan Euroopan unionin lainsäädännön perusteella julkaistava. Hallintoviranomainen huolehtii tietojärjestelmään tallennettujen tuen saajia, hankkeita ja tuen määrää koskevien tietojen julkisuuteen saattamisesta Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyissä tapauksissa ja tavalla.

Hallintoviranomaisella, todentamisviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on oikeus luovuttaa edelleen salassapitosäännösten estämättä Euroopan unionin asianomaiselle viranomaiselle sellaisia 29 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään tallennettuja tietoja, jotka ovat tarpeen valvottaessa, että Euroopan unionin lainsäädäntöä sekä sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä on noudatettu myönnettäessä rakennerahastojen tukea.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkistaa häntä koskevat tiedot, niissä olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään viisi vuotta siitä, kun Euroopan komissio maksaa ohjelman viimeisen maksuosuutensa. Valtiontukena myönnettyä tukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä saatetaan edellyttää edellä säädettyä pidempää säilytysaikaa.

Jos valtiontukena myönnettyä tukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä

edellytetään edellä mainittua pidempää säilytysaikaa, sitä on noudatettava.

Jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään valtiontuen tai muun tuen seurantaan varten perustettavaksi rekistereitä, EURA 2014 -järjestelmän tiedoista muodostetaan vaadittu rekisteri, ja sen tiedot siirretään tarvittaessa vähämerkityksistä tukea tai muuta tukea koskevaan rekisteriin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä ja määräajoista.

31 §

Päätöksen tiedoksianto

Sähköisesti tehtyyn hakemukseen annettu päätös annetaan tiedoksi siten kuin sähköisesti asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:ssä säädetään.

Muu tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi 1 momentin mukaisesti, jos se, jota asia koskee, siihen suostuu. Muussa tapauksessa päätös annetaan tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

32 §

Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisella on oikeus suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, todentamisviranomaiseen, välittäviin toimielimiin sekä tuen saajiin liittyviä tarkastuksia. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävän toimielimen tai tuensaajaan kohdistuvan 1 momentin mukaisen tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon- ja talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja

(KHT) yhteisö tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö).

Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä mitä vahingonkorvauslaissa säädetään julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta. Tilintarkastajaan sovelletaan hallintolakia, kielilakia ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Tarkastuksen asianmukaista suorittamista varten viranomaisella tai tilintarkastajalla on oikeus päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin tai paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää.

Tarkastusta suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä sähköisestä toiminnasta viranomaistoiminnasta annettua lakia.

Edellä 1 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus saada poliisilta korvausta virka-apua tarkastuksen suorittamisessa.

33 §

Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

Hallintoviranomainen voi suorittaa välittviin toimielimiin ja tuensaajiin kohdistuvia tarkastuksia. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

Hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa mainitun tarkastuksen.

Tilintarkastajasta on voimassa mitä 32 pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään.

34 §

Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus

Todentamisviranomainen voi suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä hallin-

toviranomaiseen, todentamisviranomaiseen sekä tuen saajiin liittyviä tarkastuksia. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

Todentamisviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa mainitun tarkastuksen.

Tilintarkastajasta on voimassa mitä 32 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

35 §

Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano rakennerahasto-ohjelmassa

Tuen myöntänyt ministeriö tai maakunnan liitto vastaa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osalta takaisinperinnästä vastaa se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka tehtäväksi se on säädetty.

4 luku

Erinäiset säännökset

36 §

Tuen palauttaminen

Tuen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Tuen saajan tulee palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

37 §

Tuen takaisinperintä ja maksamisen lopettaminen

Tuen myöntäneen viranomaisen on määrätävä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki takaisin perittäväksi, jos:

1) tuen myöntämistä, maksamista tai valvontaa varten on annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja taikka tietoja on salattu

ja virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisella tai tietojen salaamisella on ollut vaikutusta rahoituksen saamiseen;

2) tuen maksamista tai valvontaa varten on kieltäydytty antamasta tarvittavia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka tarkastusta suoritettaessa kieltäydytty täyttämästä muita tuen saajalle tarkastuksen suorittamiseksi laissa säädettyjä velvollisuuksia;

3) tukea on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;

4) tuen saaja on olennaisesti laiminlyönyt noudattaa avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja.

Tuen myöntänyt viranomainen voi määrätä tuen maksamisen lopetettavaksi taikka osittain tai kokonaan takaisin perittäväksi, jos:

1) tuen saaja ei ole noudattanut avustuspäätöksessä määrättyjä ehtoja;

2) sellaisen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeus, jonka hankkimiseen tuki on myönnetty, on luovutettu ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen maksamispäivästä, taikka tuen saaja on lopettanut tuen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti;

3) tuen saaja on joutunut ulosottotoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn kohteeksi ja jollei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu;

4) perusrakenteen investointitukena maksetun tuen kohteena olevan toiminnan omistussuhteissa on tapahtunut viiden vuoden aikana avustuksen viimeisen maksuerän maksamispäivästä sellaisia olennaisia muutoksia, jotka vaikuttavat hankkeen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin taikka hyödyttävät aiheuttomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä;

5) tuki tai sen osa on myönnetty tai maksettu väärin perustein.

Perimättä voidaan jättää määrä, joka ei ylitä 100 euroa.

Yhteishankkeessa vastaavat kaikki tuen saajat tuen palauttamisesta yhteisvastuullisesti.

38 §

Takaisin maksettavan määrän korko

Tuen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle tuen maksupäivästä lukien korkoa siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään tai, jolle mainitussa lainsäädännössä asiasta säädetä, korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä.

39 §

Viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään asetettuna eräpäivänä, on sille suoritettava vuotuista viivästyskorkoa Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn korkokannan mukaan tai jollei mainitussa lainsäädännössä asiasta säädetä maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

40 §

Takaisinperittävän määrän kohtuullistaminen

Tuen myöntänyt viranomainen voi jättää osan virheellisesti tai perusteetta maksetusta tuesta tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osittain perimättä, jos täysimääräinen periminen olisi tuen saajan olosuhteet tai toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin lainsäädäntö sitä edellyttää.

41 §

Työ- ja elinkeinoministeriön oikeus takaisinperintään

Työ- ja elinkeinoministeriö voi määrätä maakunnan liitoille rakennerahastovaroista ja niitä vastaavista valtion varoista maksetut varat tai yksinomaan valtion varoista maksetut varat tai niiden osan takaisin perittäväksi, jos

maakunnan liitto on käyttänyt varat muuhun tarkoitukseen kuin ne on myönnetty, tai on olennaisesti rikkonut varojen käyttämistä koskevia säännöksiä tai varojen osoittamis- päätöksessä asetettuja ehtoja.

42 §

Tarkastusoikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tarkastaa tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien toteuttamista, tukien myöntämistä, maksamista, käyttöä ja valvontaa. Vastaava oikeus on sosiaali- ja terveysministeriöllä, maakunnan liitoilla ja elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksilla myöntämiensä tukien osalta. Euroopan unionin varoista osaksi tai kokonaan taikka valtiontukena myönnettyä tukea koskeva tarkastusoikeus on myös Euroopan unionin toimielimellä siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään. Jos tukea on siirretty muulle taholle, kohdistuu edellä mainittu tarkastusoikeus myös siirron saajan toimintaan. Edellä 1 momentissa mainitut viranomaiset voivat päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö). Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Tarkastuksen asianmukaista suorittamista varten viranomaisella tai tilintarkastajalla on oikeus päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin tai paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta suorittavalta on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää.

Tarkastusta suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä sähköisestä toiminnasta viranomaistoiminnasta annettua lakia.

Edellä 1 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus saada poliisilta korvausta virka-apua tarkastuksen suorittamisessa.

43 §

Muutoksenhaku

Maakunnan liiton päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaisissa (365/1995) oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kunnallisvalituksesta säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintokäyttölaissa (586/1996) säädetään.

44 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2014. Lain 20 § tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankoh- tana.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn tukeen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä xx päivänä xxxkuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*